

Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM)
Universitetet i Tromsø, Det medisinske fakultet
9037 TROMSØ

Deres ref.:
Vår ref.: 18/3404-4
Saksbehandler: Cathrine Marie Sedeniussen
Dato: 13.04.2018

FORESPØRSEL OM LIGHTNING PROCESS

HelseDirektoratet viser til henvendelse fra Nasjonalt forskningscenter innen komplementær og alternativ medisin (NAFKAM) datert 15.1.2018.

I ovennevnte henvendelse ber NAFKAM om HelseDirektoratets syn på hvorvidt Lightning Process (LP) er å anse som alternativ behandling, og dermed om LP-instruktører skal regnes som utøvere av alternativ behandling, jf. lov om alternativ behandling av sykdom mv.

NAFKAM opplyser at forespørselen har sin bakgrunn i at Norsk Forbund for Lightning Process Instruktører (NFLP) v/ Advokatfirmaet Elden DA har tatt kontakt med Forbrukerombudet (nå Forbrukertilsynet) og ber om at tilsynet gjør en ny vurdering av hvorvidt LP faller inn under lov om alternativ behandling av sykdom mv.

Det fremgår av brevet fra Advokatfirmaet Elden DA at NFLP ikke ønsker at deres medlemmer skal bli oppfattet som utøvere av alternativ behandling. Deres hovedargument for dette er at medlemmene ikke tilbyr behandling, men bedriver undervisning.

Rettslig grunnlag – definisjon av alternativ behandling i lov om alternativ behandling av sykdom mv.

«Alternativ behandling» er definert i lov om alternativ behandling av sykdom mv. § 2 andre ledd. Her fremgår følgende:

Med alternativ behandling menes helserelatert behandling som utøves utenfor helse- og omsorgstjenesten, og som ikke utøves av autorisert helsepersonell. Behandling som utøves i helse- og omsorgstjenesten eller av autorisert helsepersonell, omfattes likevel av begrepet alternativ behandling når det brukes metoder som i all vesentlighet anvendes utenfor helse- og omsorgstjenesten.

Ut fra bestemmelsen er alternativ behandling i hovedsak helserelatert behandling som utøves utenfor helsetjenesten og som ikke utøves av autorisert helsepersonell.

Merknader fra Advokatfirmaet Elden DA

I følge Advokatfirmaet er det ikke tvil om at Lightning Process ikke er en behandling i tradisjonell forstand, men en egenbehandling i kategorien selvhjelp. I følge prosessfullmektig markedsføres kurset som et mentalt treningsprogram, både i Norge og i andre land, der det understrekes at det er opplæring i en metode som skal benyttes av kursdeltakeren selv i etterkant.

Videre påpeker Advokatfirmaet Elden at det avgjørende for om Lightning Process skal regnes som alternativ behandling er om innholdet er annerledes enn det som er brukt av helsetjenesten. Det hevdes videre at LP har mye til felles med metoder som allerede er tilgjengelige innen helsevesenet at det ikke kan betegnes som alternativt. Det legges til grunn at egenbehandlingen ved hjelp av metoden er kognitiv og har klare og store fellestrekk med kognitiv adferdsterapi. Det vises i den forbindelse til en prosjektoppgave ved Medisinsk fakultet i Oslo hvor det ble gjort en sammenligning av Lightning Process og kognitiv adferdsterapi.

Advokatfirmaet Elden mener at Lightning Process må falle inn under tilsvarende lovverk som slankekurs, mindfulnesskurs, yogakurs eller personlig trene på helsestudio.

NFLPs egen beskrivelse av metoden

På hjemmesiden www.lightningprocessnorge.no markedsfører forbundet selv Lightning Process som et kurs over tre dager hvor kursdeltakeren lærer hvordan vedkommende selv kan påvirke helsen og livet sitt ved hjelp av en metode (treningsteknikk) basert på forståelsen av at det er en interaksjon mellom hjerne og kropp. Videre går det frem at LP ble utviklet for personer som av ulike årsaker var fastlåst i negative mønstre eller situasjoner som de ikke kom ut av gjennom andre tiltak. Metoden angis å være utviklet «i skjæringspunktet mellom enkel psykologi og fysiologi», og den kan tilpasses hver enkelt kursdeltaker. Instruktørene vurderer og følger opp deltakernes situasjon og utvikling.

På NFLPs nettside går det frem at kursdeltakerne lærer følgende på kurset.

1. Bli bevisst og gjenkjenne hvilke mønstre som gjør at kroppen havner i negative og fastlåste tilstander
2. Lære konkrete verktøy for å påvirke og endre fastlåste tilstander
3. Trene på å bruke verktøyet og skape stabile endringer

NFLP bruker ikke behandlingsbegrepet om seg selv eller metoden. I e-post av 8.3.2018 fra en lisensiert kursinstruktør beskrives LP som et mentalt treningsprogram med hensikt å gi deltakerne et enkelt verktøy og noen enkle øvelser for å skape et bedre liv. Målgruppen angis som "Alle som ønsker å lære seg selvledelse for å regulere eget stress, tanker og følelser."

På www.lightningprocessnorge.no går det frem at alle LP-instruktører er undervist og trent ved The Phil Parker Training Institute (PPTI) i London. Videre fremgår at instruktørene må ha gyldig lisens for å bli oppført i registeret for Lightning Process-instruktører.

Helsedirektoratets vurdering

Helsedirektoratet har gjennomgått saken og vurdert dokumentasjon mottatt fra både utøverorganisasjonens prosessfullmektig og en av NFLPs medlemmer, samt fra NAFKAM. Dette i tillegg til informasjon om metoden på de nevntes nettsider.

Direktoratet deler de vurderinger av fakta opp mot definisjonen av alternativ behandling og konklusjonen som NAFKAM har fremført i saken.

Som det fremgår av lov om alternativ behandling av sykdom mv. § 2 andre ledd må det være snakk om helserelatert behandling i en eller annen form for at behandlingen skal falle inn under definisjonen av alternativ behandling. Det vil si at behandlingen må ha til formål å *forebygge, behandle eller lindre sykdom*.

I vurderingen av behandlingsbegrepet har Helsedirektoratet lagt vekt på opplysninger fra NAFKAM via nifab.no om hvordan Lightning Process benyttes i praksis. Her fremgår det at internasjonalt brukes Lightning Process i behandling av flere typer problemer, herunder flere helseproblemer. I sin offisielle introduksjonsbok til metoden hevder Phil Parker, som har utviklet metoden, at den kan benyttes til å løse blant annet følgende problemer:

Avhengighet, sinne, angst, tvangshandlinger, tvangstanker, depresjon, spiseforstyrrelser, frykt for å mislykkes, skyldfølelse, skam, kommunikasjonssvikt, søvnløshet, dårlig selvbilde, motivasjonsproblemer, overveldelse, perfeksjonisme, problemer med punktlighet, latskap og stadige utsettelse, langvarig sorg, sjenanse, røyking, scenskrekke, stress, overvekt, rygg- og nakkeproblemer, ulike typer overfølsomhet, kronisk smerte, ME/kronisk utmattelsessyndrom, eksem, hodepine, multippel sklerose, fibromyalgi, migrene, muskeltrethet, psoriasis, dårlig selvtillit og ubesluttomhet.

Selv om Lightning Process markedsføres som et treningsprogram som bidrar til "hjelp til selvhjelp", følger det av ovennevnte at metoden har tydelige helserelaterte hensikter i forhold til *behandling* av sykdom. Dette i motsetning til f.eks. et kurs innen kostholdsveiledning/slanking eller andre livsstilskurs.

Direktoratet har også lagt vekt på at NAFKAM gjennom flere år har mottatt rapporter fra norske pasienter med diagnosen CFS/ME til NAFKAMs Register for eksepsjonelle sykdomsforløp (RESF), som er et register for pasienter som har benyttet ulike alternative behandlinger. Rapportene sier at pasienter med nevnte sykdommer har gått på kurs hos norske LP-instruktører for sin helsetilstand. Disse pasientene rapporterer både om forbedring og forverring av sin helsetilstand etter å ha deltatt på kurs. NAFKAM opplyser at også kursinstruktører har kontaktet registeret for å informere om uventet bedring på vegne av sine kursdeltakere.

Det er videre et vilkår i lov om alternativ behandling § 2 andre ledd at den helserelaterte behandlingen i all hovedsak utøves utenfor helsetjenesten og av ikke-autorisert helsepersonell.

“Lightning Process-instruktør” er ikke en beskyttet tittel i Norge. Det innebærer at alle som vil kan kalle seg Lightning Process-instruktør. Metoden praktiseres normalt av ikke-autorisert helsepersonell og gis utenfor helsetjenesten.

I brevet fra Advokatfirmaet Elden anføres det at Lightning Process er egenbehandling. Med egenbehandling menes tiltak man gjør på eget initiativ for å bekjempe et helseproblem. Slik behandling reguleres normalt ikke av lov om alternativ behandling. Dersom egenbehandlingen er annerledes enn hvordan helsevesenet vanligvis behandler aktuelt problem, omfattes imidlertid også disse behandlingene av begrepet «alternative». Det fins flere typer egenbehandling som på denne måten regnes som alternative. Én variant er bruk av selvhjelpsteknikker. Helsedirektoratet deler NAFKAMs syn om at dette vil gjelde Lightning Process, hvor opplæring i teknikken er en del av behandlingsopplegget.

I følge merknadene fra Advokatfirmaet Elden har Lightning Process klare og store fellestrekk med kognitiv adferdsterapi. Det vises i den forbindelse til en prosjektoppgave ved det Medisinske fakultet i Oslo, hvor det foretas en sammenligning av LP og kognitiv adferdsterapi. I følge advokatens merknader er dette er argument for at dette ikke er å anse som alternativt, men sammenlignbart med behandling i den ordinære helsetjenesten. Direktoratet støtter imidlertid NAFKAMs oppfatning av at en sammenligning med kognitiv adferdsterapi heller styrker oppfatningen av at LP er å anse som helserelatert behandling.

Oppsummert mener Helsedirektoratet at Lightning Process har et tydelig terapeutisk/helserelatert mål og behandlingen foregår hovedsakelig utenfor helse- og omsorgstjenestens institusjoner. I tillegg anses LP-instruktøren å ha påtatt seg en behandlerrolle. Dette med utgangspunkt i formålet med metoden, som bl.a. er å behandle ulike helseproblemer. Lightning Process synes ikke å skille seg fra andre selvhjelpsmetoder som er å anse som alternative behandlinger, f.eks. tankefeltterapi og Feldenkraismetoden.

Lightning Process-instruktører er å anse som alternative behandlere etter lov om alternativ behandling av sykdom mv. og er dermed omfattet av reguleringen som fremgår av loven og tilhørende forskrifter.

Vennlig hilsen

Vigdis Elise Mork e.f.
Seniorrådgiver

Cathrine Marie Sedeniussen
Seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent elektronisk